

İBRAHİM MÜTEFERRİKA KAYNAKÇASI

(315 referans)

Bülent Ağaođlu

10.02.2019

KISALTMALAR

[cdmb]: Cumhuriyet Dönemi Makaleler Bibliyografyası

[dagmdm]: Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Dokümantaston Merkezi

[EA: İM mad.]: TDV İslam Ansiklopedisi "İbrahim Müteferrika" maddesi. (Yazarı: Erhan Afyoncu)

[isamk]: İSAM Kütüphanesi

[İSAM-MV]: İSAM Makaleler Vertitabanı

[MKTP]: Milli Kütüphane

[tk]: Toplu Katalog. <http://www.toplukatalog.gov.tr/>

[toplukatalog]: <http://www.toplukatalog.gov.tr/>

ESERLERİ

1/

http://www.toplukatalog.gov.tr/index.php?f=1&the_page=1&cwid=2&keyword=m%C3%BCteferrika&okata_search_field=3&order=1&command=Tara#alt

2/ <https://kasif.mkutup.gov.tr/>

<https://kasif.mkutup.gov.tr/OpacArama.aspx?Pgn=2&Ara=müteferrika&Auth=undefined&Aid=undefined&Pbid=undefined&Dergi=unde>

anasayfa yardım

milli kütüphane
1946

geni
KAŞIF

müteferrika yazar adında ara

BASMACI İBRAHİM, *Risâle-i İslâmiyye*, SYEK, Esad Efendi Koleksiyonu, nr. 1187.

_____, *Beyân-ı Mikyâs-ı Berr ü Bahr ve Mikdâr-ı Mesâfe-i Kürre-i Arz u Mâ'*, SYEK, Hamidiye Koleksiyonu, nr. 863/V, vr. 41b-43b; aynı eser, *Tuhfetü'l-kibâr fi esfâri'l-bihâr* (neşr. İbrahim Müteferrika), İstanbul 1141, numarasız yapraklar [vr. 6b-7a].

_____, (çev. ve neşr.), *Tarih-i Seyyâh*, İstanbul 1142.

_____, (çev.), *İcmâl-i ahvâl-i Nâdir Şâh*, SYEK, Esad Efendi Koleksiyonu, nr. 2178.

_____, (çev. ve neşr.), *Füyûzât-ı Mıknatısıyye*, İstanbul 1144.

_____, *Usûlül-hikem fi nizâmi'l-ümem*, SYEK, Hüsrev Paşa Koleksiyonu, m. 807/11; aynı eser (neşr. İbrahim Müteferrika), İstanbul 1144.

_____, *Mecmû'a*, SYEK, Hamidiye Koleksiyonu, nr. 863/I-IX.

(Kaynak: Sarıcaoğlu, Fikret – Coşkun Yılmaz: Müteferrika : Basmacı İbrahim Efendi ve Müteferrika matbaası = Müteferrika Basmacı İbrahim Efendi And The Müteferrika Press / ; fotoğ. İsmail Küçük, Suphi Darıcalı 2. bs. İstanbul: Esen Ofset, 2009 397 s. : res. ; 42 cm. [tk])

HAKKINDA

Acar, Şinasi: Müteferrika Öncesinde Osmanlı'da Matbaa. <http://www.toprakisveren.org.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNj>

Adivar, A. Adnan : Osmanlı Türklerinde İlim, İstanbul 1949, s. 147–151; [EA: İM mad.]

Afyoncu, Erhan – Ahmet Önal : İbrahim Müteferrika'nın Lehistan Elçiliği ve Bilinmeyen Sefaretnâmesi / -- İstanbul, 2016. Osmanlı Araştırmaları = The Journal of Ottoman Studies, 48. sayı, 105–142. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://www.isam.org.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNk>

Afyoncu, Erhan : İbrahim Müteferrika Hakkında Önemli Bir Vesika / -- İstanbul, 2012. Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi = The Journal of Turkish Cultural Studies, 28. sayı, 51–56. Sayfa. [İSAM–MV]

Afyoncu, Erhan: "İbrahim Müteferrika'nın yeni yayınlanan terekesi ve ölüm tarihi üzerine." Türklük Araştırmaları Dergisi 15 (2004), p. 349–362

Afyoncu, Erhan: "İbrahim Müteferrika", İslam Ansiklopedisi, C.21, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul 2000, s.324–327. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ibrahim-muteferrika>

Afyoncu, Erhan: "İlk Türk Matbaasının Kurucusu Hakkında Yeni Bilgiler." Belleten LXV/243 (2001), 607–622. (Ayırbaşımı da var). <http://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNl>

Afyoncu, Erhan: Matbaanın günahından değil, okumaktan korktuk. Hürriyet Tarih, 19.11.2003.

<http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNm>

Ahmet Refik: Tarihi simalar / İstanbul: Kitabhane-i İslam ve Askeri İbrahim Hilmi, 1331 [1915]. 136 p.: ill.; 18 cm. [tk]

Ahmed Refik : "Onikinci asr-ı hicrîde ilk Osmanlı matbaası." İkdam 7216, 7236, 7250/14.03.1917, 17.04.1917.

Ahmed Refik : "İstanbulda ilk matbaa". İkdam, 8924/08.01.1922.

Ahmed Refik [Altınay]: Âlimler ve Sanatkârlar, İstanbul 1924, s. 337; [EA: İM mad.]

Ahmed Refik: İlk Türk Matbaası (İstanbul, 1928). [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Ahmet Refik Altınay: İlk Türk matbaası / Ahmet Refik. [Ankara] : Mf. V., 1929. 22 s. : resim, tıpkıbs. Çocukların tarih kitabı serisi ; nr. 1. [tk]

Ahmed Refik [Altınay], Hicrî On İkinci Asırda İstanbul Hayatı (1100-1200), İstanbul 1930, s. 123-125; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/muteferrika-matbaasi>]

Ahmed Refik: Osmanlı Alimleri ve Sanatkârları (İstanbul, 1932). [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Ahmed Refik [Altınay]: "Türk Hizmetinde Kral Tököli İmre", DEFM, VIII/3 (1932), s. 13-14; [EA: İM mad.]

Ahmed Refik [Altınay], Hicrî Onikinci Asırda İstanbul Hayatı (1100-1200), İstanbul 1939 (Türk Matbaacılığı I. Müteferrika Matbaası); [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Ahmet Refik Altınay: İlk Türk matbaası / İzmit: Maarif Vekâleti, 1947. 54 s. :res. ;20 cm. [tk]

Ahmed Refik [Altınay]: Onikinci Asr-ı Hicrî'de İstanbul Hayatı (1689-1785), İstanbul 1988, s. 89-94, 100-101, 119, 123-125, 152-153, 164-168; [EA: İM mad.]

Ahmet Refik: Osmanlı alimleri ve sanatkarları / sadeleştiren: Dursun Gürlek. 1. bsk. İstanbul : Timaş yayınları, 1997. 283 s. ; 21 cm.

Akbulut, Mustafa : İbrahim Müteferrika ve İlk Türk Matbaası / -- Ankara, 2002. Türkler, XIV. cilt, 919-926. Sayfa. [İSAM-MV]. <https://www.tarihtarih.com/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNm>

Akbulut, Mustafa : İsveç Kıralityet Kütüphanesi'nde Bulunan İbrahim Müteferrika'nın Bastığı Eserlerin Latince Kataloğu / -- Ankara, 1976 / 1977. Anadolu (Anatolia), 20. sayı, 233-243. Sayfa. [İSAM-MV]

Akyol, Ahmet: Tarihi Yalakabad (Yalova) Kağıthanesi. Yalova, 2004.

Akyüz, Yahya: İlk Türk Matbaası ve Eğitim Tarihimizdeki Yeri. Millî Eğitim, Ankara, (76), 00.03.1988 – 00.04.1988, 3-22. [cdmb]

Alpaslan (Kalafat), Tutku Dilem : Türk Grafik Sanatının Kimliğine Dair. (2007). , Yayın Yeri:Türk Dünyası Araştırmaları. Uluslararası Hakemli Diğer endeksler Özgün Makale. [https://akademik.yok.gov.tr/]

Alpaslan (Kalafat), Tutku Dilem : The Beginning of Graphic Arts and İbrahim Müteferrika. Türkbilig / Türkojoloji Araştırmaları Dergisi,Cilt 7 , Sayı 12 , Oca 2006 , Sayfalar 192 – 200. <http://dergipark.gov.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNo>

Alpaslan (Kalafat), Tutku Dilem : Türk Grafik Sanatının Doğuşu ve İbrahim Müteferrika / -- Ankara, 2006. Türkbilig: Türkojoloji Araştırmaları, 12. sayı, 192–200. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNp>

Alpman, Hâfi Kadri: İbrahim Müteferrika ve Şeceresi. Pos–Tel, İstanbul, (16), 00.02.1954, 7–9. [cdmb]

Alpman, Hâfi Kadri: İbrahim Müteferrika'nın torunları ve şeceresi. Yeni Tarih Dünyası, (12), 02.1954, 503–505.521ss.

Altaylı, Yasemin – İnan Kalaycıoğulları : İbrahim Müteferrika / -- Ankara, 2012. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, XVI. cilt, 2. sayı, 115–133. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNr>

Altuntek, N. Serpil : İlk Türk Matbaasının Kuruluşu ve İbrahim Müteferrika / -- Ankara, 1993. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, X. cilt, 1. sayı, 191–204. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://www.edebiyatdergisi.hacettepe.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNs>

Apak, Kemalettin: Ana Çizgileriyle Türkiye'deki Masonluk Tarihi (İstanbul, 1958), 18. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Arar, İsmail : İbrahim Müteferrika ve Demokrasi / -- İstanbul, 1954. Dünya, 3. cilt, 726. sayı, 2, 6. Sayfa. [İSAM–MV]

Aslan, Ayşenur Kılıç : An Ideational Analysis on the Impact of the First Printing House in the Ottoman Society: İbrahim Müteferrika as an 'İdea Entrepreneur'. (31.10.2018 –03.11.2018) , Yayın Yeri:7th European Communication Conference. Uluslararası Özet bildiri. [https://akademik.yok.gov.tr/]

Aygün, A.:Türkiye'de ilk harita basımı ve ilk asri matbaa. Harita Dergisi, sayı 4, s. 83–88, 1934.

Babinger, Franz: Müteferrika ve Osmanlı matbaası 18. yüzyılda İstanbul'da kitabiyat / Osmanlı matbaasının kuruluşu ve başlangıcı / Franz Babinger ; çev.Nedret Kuran Burçoğlu, Machiel Kiel. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, 2004 xi, 114 s. :21 cm. [toplukatalog]

Babinger, Franz: Stambuler Buchwesen im 18. Jahrhundert. Leipzig, Breitkopf und Haertel, 1919. 32s.

Bardakçı, Murat: Yayıncılık tarihimizin bütün esrarı bu kitapla aydınlandı. 5.11.2006. <https://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNt>

Basım, Türkiye'de basım. Türk Ansiklopedisi, c5, 1951, 333–338ss.

Basmacı İbrahim (Müteferrika) / çeviren Ahmet Hazerfen. -- İstanbul, 1993. Tarih ve Toplum, XX. cilt, 119. sayı, 279–280. Sayfa. [İSAM–MV]

Basmacı İbrahim Müteferrika. Bilim ve Teknik (TÜBİTAK), 05/1980, 41–ss.

Baysal, Jale (Röportaja katılan): Gerçekle hayal arasında İbrahim Müteferrika. Cumhuriyet, 31.12.1986. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNu>

Baysal, Jale : Müteferrika'dan Birinci Meşrutiyete kadar Osmanlı Türklerinin bastıkları kitaplar / Jale Baysal (Buğra). 1. bs. [İstanbul], 1968 (İstanbul : Edebiyat Fakültesi Basımevi). 88 s. Sırtta adı: Osmanlı Türklerinin bastıkları kitaplar. Tez (doktora) – İstanbul Üniversitesi, 1968.

Baysal, Jale: "İbrahim Müteferrika, Rákóczi tolmácsa és az első nyomatott oszmán–török könyvek." In: Köpeczi Béla–Hopp Lajos–R. Várkonyi Ágnes (ed.): Rákóczi tanulmányok. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1980, p. 575–581.

Baysal, Jale: Cennetlik İbrahim Efendi : İbrahim Müteferrika oyunu / İstanbul: Cem Yayınevi, 1992. 91 s.; 20 sm.

Baysal, Jale: II. Rakoczi Ferenc'in Çevirmeni Müteferrika İbrahim ve Osmanlı Türklerinin İlk Bastıkları Kitaplar Türk–Macar Kültür Münasebetleri Işığında II. Rakoczi Ferenc ve Macar Mültecileri Sempozyumu. Symposium on Rakoczi Ferenc II and the Hungarian Refugees in the Light of Turco–Hungarian Cultural Relations, (İstanbul, 31. 05. 1976–03. 06. 1976, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1976, 217–225. [cdmb]

Baysal, Jale: Müteferrika'dan Birinci Meşrutiyete kadar Osmanlı Türklerinin bastıkları kitaplar: 1729–1875 / Jale Baysal ; Jale Baysal ; Hasan S. Keseroğlu, İlkim Mengülek. 2. bs. İstanbul : Hiperlink Yayınları, 2010. 320 p. [tk]

Berkes, Niyazi : Türkiye'de Çağdaşlaşma, Ankara 1973, s. 50–59; [EA: İM mad.]

Berkes, Niyazi: "İlk Türk Matbaası Kurucusunun Dinî ve Fikrî Kimliği", TTK Belleten, XXVI/104 (1962), s. 715–737; [EA: İM mad.]. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNv>

Berkes, Niyazi: "104 Sayılı Belleten'de Çıkan 'İlk Türk Matbaası Kurucusunun Dinî ve Fikrî Kimliği' Adlı Yazı İçin Bir Not," Belleten 28/109 (1964), 183. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Berkes, Niyazi: "İbrâhîm Müteferrika", The Encyclopaedia of Islam, C. 3, ... 996–998. [EA: İM mad.]

Berkes, Niyazi: The Development of Secularism in Turkey (Montreal, 1964), 36–39. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Berkes, Niyazi: Türkiye'de Çağdaşlaşma (İstanbul, 2002), 50–53. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Berkes, Niyazi: Türkiye'nin Çağdaşlaşması, Yapı Kredi Yayınları, s.12–18, İstanbul, 2012.

Bernadett, Varga: İbrahim Müteferrika nyomtatványai az Országos Széchényi Könyvtárban. <http://www.oszk.hu> adresindeki kısa URL: <https://tinyurl.com/ya6bzvjs>

Beydilli, Kemal : Müteferrika ve Osmanlı Matbaası 18. Yüzyılda İstanbul'da Kitabiyat / -- İstanbul, 2004. Toplumsal Tarih, 128. sayı, 44–52. Sayfa. [İSAM–MV]

Beydilli, Kemal: “İgnatius Mouradgea D’Ohsson (Muradcan Tosunyan)”, TD, sy. 34 (1984), s. 292–293; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Beydilli, Kemal: “İlk Mühendislerimizden Seyyid Mustafa ve Nizâm-ı Cedîd’e Dair Risâlesi”, TED, sy. 13 (1987), s. 387–429. [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Beydilli, Kemal: “Korsika ve Osmanlı Devleti”, İlmî Araştırmalar, (4), İstanbul 1997, s. 43–46; [EA: İM mad.]

Beydilli, Kemal: “Matbaa.” Türk Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, vol. 28, İstanbul, Türk Diyanet Vakfı, 2003, p. 105–110. <http://www.islamansiklopedisi.info/> adresindeki kısa URL: <https://tinyurl.com/y7zqqqfm>

Beydilli, Kemal: “Müteferrika ve Osmanlı Matbaası. 18. Yüzyılda İstanbul'da Kitabiyat.” Toplumsal Tarih 128 (2004), 44–52. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Beydilli, Kemal: Müteferrika Matbaası. <https://islamansiklopedisi.org.tr/muteferrika-matbaasi>

Binark, İsmet: Türkiye'ye Matbaanın Geç Girişinin Sosyal – Psikolojik Sebepleri. Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Cilt 26, Sayı 1 (1977). <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1734>

Binark, İsmet: Türkiye'ye Mabaanın Geç Girişinin Sebepleri, Türk Kütüphaneciler Derneği, Basım ve Yayıncılığımızın 250.Yılı Bilimsel Toplantısı, 10–11 Aralık 1979, Ankara 1980.

Carleson, Edvard: İbrahim Müteferrika Basımevi ve ilk bastığı eserler / Edvard Carleson; yayına hazırlayan Mustafa Akbulut; İsveçeden İngilizceye çeviren Ulla Ehrensvärd. İbrahim Müteferrika's Printing House and Its first printed books Beskrifning Öfwer Tryckeriets Inrattning i Constantinople Samt Dess Nowarande Tilstand. Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği, 1979. 51 s.; 24 cm. [toplukatalog]

Cezar, Şükran Seher: Türk matbaasının gecikme sebebi ve İbrahim Müteferrika / İstanbul : İstanbul Üniversitesi, 1966 iii, 27 y. ; 30 cm. Tez (Bitirme) -- İstanbul Üniversitesi, 1966. [Ulakbim Toplu Katalog]

Ciravoğlu, Öner. İbrahim Müteferrika'ya Açık Mektup Adam Sanat, İstanbul, (43), 00.06.1989, 78–80. [cdmb]

Coşan, M. Es'ad: Matbaacı İbrahim-i Müteferrika ve Risale-i İslamiye adlı eserinin tenkidli metni / M. Es'ad Coşan. 2. bs. İstanbul: Seha Neşriyat, 1993. 160 s.; 20 sm. [tk]. <https://books.google.com.tr/> adresindeki kısa URL: <https://tinyurl.com/ybypz9wy>

Çakın, İrfan : Müteferrika Matbaası'nın Düşündürdükleri ve Avrupa'da Basımcılığın Etkileri: Gelecek İçin Geçmiş Anlamak / 2004. Bilgi Dünyası, V. cilt, 2. sayı, 153–167. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://eprints.rclis.org/7364/>

Çavdar, Necati – Ünal Çelik : İbrahim Müteferrika'nın Usûlü'l-Hikem fî Nizâmi'l-Ümem Adlı Eserine Göre Osmanlı Askerî Sisteminin Sorunları ve Çözüm Önerileri / -- Nevşehir, 2017. Uluslararası Lale Devri'nde Osmanlı Devleti ve Damat İbrahim Paşa Sempozyumu, 9-12 Kasım 2017, Nevşehir/Türkiye: Sempozyum Bildiri Özetleri, 82-83. Sayfa. Eserdeki makaleler sadece bildiri özetlerini içermektedir. Eserin aslı geldiğinde aslı ile değiştirilecektir. [İSAM-MV]. <https://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://tinyurl.com/yabh2lco>

Çeliker, Serdar: İlk Resmi Matbaamız. Sanat, Bilim ve Kültürde Orkun, İstanbul, (13), 00.10.1983, 17-18. [cdmb]

Çetin, Nihat M.: "Müteferrika", İslam Ansiklopedisi, Cilt:8, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1979

Çetinkaya, Bayram Ali: Matbaanın Osmanlı'ya ilk/geç girişi. Somuncu Baba Kültür-Edebiyat ve Araştırma Dergisi, 15 (92), Haziran 2008, 88-91.ss. 1. İBRAHİM MÜTEFERRİKA. – 2. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]

Çetinkaya, Nurullah : Matbaanın Osmanlı eğitim tarihindeki yeri ve önemi / The position and importance of press in Ottoman history education Selçuk Üniversitesi Yüksek Lisans Tarih = History. <http://acikerisim.selcuk.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://tinyurl.com/y8qa38r9>

Darkot, Besim: "Kâtip Çelebi – İbrahim Müteferrika ve sema hareketleri." Coğrafî Araştırmalar 2 (1958).

Dehérain, H. : La Vie de Pierre Ruffin, Orientaliste et Diplomate (1742-1824), Paris 1929, I, 116-117; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Demir, Enes: İlk Türk matbaası (Matbaanın gelişi) : Osmanlı Devletine matbaa neden geç girdi?. Osmanlı Mecmuası, (7), Ekim 2013, 24-25.ss. Kaynakçası vardır. 1. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]

Demir, Recep: İbrahim Müteferrika as a translator in the context of his book of Tarih i Seyyah. (04.02.2016 -07.02.2016) , Yayın Yeri: AGP International Humanities and Social Sciences Conference. Uluslararası Tam metin bildiri. [https://akademik.yok.gov.tr/]

Demirel, Şahap: "İbrahim Müteferrikanın Fuyuzat-ı mıknaşisiye (Mıknaşisin yararları) adlı kitabı." Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Atatürk'ün 100. Doğum Yılına Armağan Dergisi 1982, p. 265-330.

Deréky, Pál: "Origo Typographiae Ottomanicae. Ein Beitrag zur Geschichte der türkischen Buchdruckerei in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts." Magyar Könyvszemle, 1978, p. 41-50.

Dizbay, Fatma Zehra: "Osmanlı Haritacılık Tarihi; "İbrahim Müteferrika", Kitabın Ortası dergisi, Ekim 2018, sayı 19. <https://www.dunyabizim.com/portre/osmanli-haritacilik-tarihi-ve-ibrahim-muteferrika-h30745.html>

Dr. Osman Ersoy'un İlk Mühim Eseri [Türkiye'ye Matbaanın Girişi ve İlk Basılan Eseri] Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni, Ankara, (3-4), 00.00.1959, 161-162. [cdmb]

Duverdier, Gérald: "Savary de Brèves et İbrahim Müteferrika: deux drogmans culturels à l'origine de l'imprimerie turque." Bulletin du Bibliophile, 3 (1987), 322-359. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Duverdier, Géralt : “İlk Türk Basımevinin Kuruluşunda İki Kültür Elçisi: Savary De Bréves ile İbrahim Müteferrika” (trc. Türker Acaroğlu), TTK Belleten, LVI/215 (1992), s. 275–276, 284–290, 294–304; [EA: İM mad.]

Early Ottoman Printing: The Müteferrika Press. <http://www.brill.com/> adresindeki kısa URL: <https://tinyurl.com/y7emp4jx>

Ehrensvärd, Ulla – Abramowitz, Zygmunt: “Two maps printed by İbrahim Müteferrika in 1724/25 and 1729/30.” Svenska Forskninginstitutet i Istanbul Meddelanden 15 (1990), Stockholm, p. 46–66.

Ekinci, Ekrem Buğra: Kim demiş Osmanlılara matbaa geç geldi diye? 22.05.2013. <https://www.turkiyegazetesi.com.tr/yazarlar/prof-dr-ekrem-bugra-ekinci/573940.aspx>

Erdem, Yahya: Doğubilimci Langles'in notlarında Türkiye matbaacılığıyla ilgili bilgiler. Kebikeç, (1), 1995, 15–25ss. <http://www.academia.edu> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2UR7Soe>

Erdem, Yahya : Müteferrika Baskılarından Batı Dillerine Yapılan İlk Çeviriler /. – İstanbul , 2010. Müteferrika : Dört Aylık Kitabiyat Dergisi, 38. sayı, 55–78. Sayfa. [İSAM–MV]

Erdem, Yahya : Müteferrika Matbaası'nın Erken Dönemde Yapılmış Bilinmeyen Bir Resmi / -- İstanbul, 2011/1. Müteferrika : Dört Aylık Kitabiyat Dergisi, 39. sayı, 221–224. Sayfa. [İSAM–MV]

Erdenen, Orhan: Lale Devri ve Yansımaları (İstanbul, 2003), 99.s. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Erginbaş, Vefa: Enlightenment in the Ottoman Context: İbrahim Müteferrika and His Intellectual Landscape in Historical Aspects of Printing and Publishing in Languages of the Middle East. <https://doi.org/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNz>

Erginbaş, Vefa: Forerunner of the Ottoman enlightenment: İbrahim Müteferrika and his intellectual landscape / Osmanlı aydınlanmasının öncülü: İbrahim Müteferrika ve entellektüel coğrafyası. Sabancı Üniversitesi. Yüksek Lisans. 2005. Tarih = History

Erik, Kovács Nándor: “Küzdök öröksége. Szilágyi Dániel, Vámbéry Ármin és İbrâhîm Müteferrika emlékezete és az Akadémiai Könyvtár Keleti Gyűjteményének török kincsei.” In: A kívánt világosság. VI. Nemzetközi Vámbéry Konferencia (ed.: Dobrovits Mihály). Dunaszerdahely, 2009, p. 273–288.

Erik, Kovács Nándor: “Mozaikok İbrahim Müteferrika szellemei hagyatékából.” In: “A segítő kéznek ez a mesterfogása.” VIII. Nemzetközi Vámbéry Konferencia (ed.: Dobrovits Mihály). Dunaszerdahely, 2011, p. 227–259.

Ersoy, Osman : İbrahim Müteferrika /. -- Ankara, 1999. 50. Kuruluş Yılında Millî Kütüphane'ye Armağan, 121–138. Sayfa. [İSAM–MV]

Ersoy, Osman: İlk Türk Basımevi'nde Basılan Kitapların Fiyatları. İçinde: Türk Kütüphaneciler Derneği Basım ve Yayıncılığımızın 250. Yılı Bilimsel Toplantısı. 10–11 Aralık 1979, Ankara, Bildiriler. Ankara 1980. 69–77ss.

Ersoy, Osman: Türkiye'ye matbaanın girişi. Kütüphaneciliğimizde 40 yıl. Ankara, 1998.

Ersoy, Osman: XVIII ve XIX. Yüzyıllarda Türkiye'de kağıt. Ankara: 1963.

Ertan, Veli: İlk Matbaa ve Bir Fetva. Türk Yurdu, Ankara, (11-12, (305-306)), 00.11.1964, 8-9. [cdmb]

Erünsal, İsmail E.: Kütüphanecilik ile İlgili Osmanlıca Metinler ve Belgeler II, İstanbul 1990, s. 173-187; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Fahir, Şadan: Türkiye'de İlk Baskı İşleri ve Matbaacılığımız. Yeni Defne, İstanbul, (77), 00.08.1988, 19-27. [cdmb]

Fahir, Şadan: Türkiye'de İlk Baskı İşleri ve Matbaacılığımız.2. Yeni Defne, İstanbul, (78), 00.09.1988, 21-25. [cdmb]

Fekete: "Osmanlı Türkleri ve Macarlar, 1366-1649", Belleten, sayı.52. Cilt XIII, s.663-743. [EA: İM mad.]

Ferenc, Tóth: "İbrahim Müteferrika, egy oszmán diplomata a magyar függetlenség szolgálatában az 1730-as évek végén." Magyar Tudomány 2011:1, p. 38-47.

Feyzi: Türkiye'de Matbaacılık Nasıl Başladığını Gösteren Bir Vesika. Resimli Şark, İstanbul, (42), 00.06.1934, 14-15. [cdmb]

Galitekin, Ahmed Nezh: İbrahim Müteferrika eserlerinden : Yalova kağıthanesi / İstanbul : İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş., 2013. 374 s. : tpk. bsm. ; 24 cm. [tk]

Gdoura, Wahid: Le début de l'imprimerie arabe à Istanbul et en Syrie: Evolution de l'environnement culturel: 1706-1787, Tunis 1985, s. 59-70, 124-187. [TDV İA, matbaa md.]

Gencer, Yasemin: İbrahim Müteferrika and the Age of the Printed Manuscript. <http://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNA>

Gerçek, Selim Nüzhet : TÜRK MATBAACILIĞI (VESAİK KISMI) / \$c SELİM NÜZHET. İSTANBUL : \$b EBUZZİYA MTB, \$c 1928. 92 s. ; \$c 21 cm. [tk]

Gerçek, Selim Nüzhet : Türk Matbaacılığı, İstanbul 1939, s. 47-49; [EA: İM mad.]

Gerçek, Selim Nüzhet: 1891-1945: Türk matbaacılığı I : Müteferrika Matbaası. [Ankara]: Maarif Vekilliği, 1939, (İstanbul : Devlet Basımevi). 111 s., [23] s. : şkl. ; 19 cm. Kitabın ekinde Türk matbaacılığı vesikaları vardır.

Gerçek, Selim Nüzhet: 1891-1945: Türk matbaacılığı : iki yüzüncü senei devriyesi münasebetiyle. İstanbul: Matbaa-yı EbuZZiya, 1928. 92s. [19]p.

Gerçek, Selim Nüzhet: Müteferrika Matbaası Hakkında Üç Yeni Vesika", Akşam Gazetesi, (30.Nisan.1941). 5.s.

Gökbilgin, M. Tayyib : "II. Rákóczi Ferenc ve Tevabiine Dair Yeni Vesikalar", TTK Belleten, V/20 (1941), s. 578-579, 581, vesika 16-17; [EA: İM mad.]

Gökbilgin, Tayyip: "Müteferrika." İslâm Ansiklopedisi, vol. 8, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1960, p. 853–856.

Göktürk, Halil İbrahim: Basmacı İbrahim Müteferrika. <http://www.biltek.tubitak.gov.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNB>

Göktürk, Halil İbrahim: Atatürk ve çağlarını aşanlar'ın biyografileri / [Ankara], 1981 (Ankara : Sena Matbaası). XVI, 197, [1] s.

Gözütok, Tarık Tuna: İbrahim Müteferrika and the modernization of Turkey. (21.07.2013 –26.07.2013) , Yayın Yeri:24th International Congress of History of Science, Technology and Medicine. Uluslararası Tam metin bildiri. [<https://akademik.yok.gov.tr/>]

Güleç, İsmail: "Osmanlılar'da kağıt ve kağıtçılık." Müteferrika, 2 (1994), p. 85–94.

Gündoğdu, Hüseyin: The circle of justice as a tool of opposition in the Ottoman political thought from Lütü Paşa to İbrahim Müteferrika / Lütü Paşa'dan İbrahim Müteferrika'ya Adalet Dairesi'nin Osmanlı siyasal söyleminde bir muhalefet aracı olarak kullanılması. Fatih Üniversitesi. Yüksek Lisans. 2011 Kamu Yönetimi = Public Administration ; Siyasal Bilimler = Political Science ; Tarih = History

Gündüz, Keziban: 18. yüzyılda Osmanlı Devletinde basılan eserlerin kitap sanatları bakımından incelenmesi. The examination of the work had been printed in the Ottoman Empire in 18th century. Süleyman Demirel Üniversitesi Yüksek Lisans, 2014. <http://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNC>

Gündüz, Mahmut. "Matbaa'nın Tarihçesi ve İlk Kur'anı Kerim Basmaları." Vakıflar Dergisi, 12 (1978): 335–350. <http://acikerisim.fsm.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2RQyt2X>

Güz, Nurettin: "Türkiye'de Matbaanın Kurulması", Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Dergisi, 1986–1987/8–9, Ankara, (1989), 149–169). <http://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2GAR8m0>

Halasi-Kun, Tubor. "İbrâhim Müteferrika." İslâm Ansiklopedisi, V/II (İstanbul, 1950), 896–900. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Halil Necatioğlu: Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (Ankara, 1982). Reprinted with author's real name: Mustafa Esad Coşan. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (İstanbul, 1993). [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Hezarfen, Ahmet: "Basmacı İbrahim." Tarih ve Toplum 20 (1993):119, p. 23–24.

Hızlan, Doğan: Yalnızca matbaacı değildi. 12.6.2010. <http://www.hurriyet.com.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNF>

Hopp, Lajos. "İbrahim Müteferrika (1674– 75?–1746). Fondateur de l'Imprimerie Turque." Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae XXIX/1 (1975), 107–113. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Horvath, J. Jozsef: Macaristan'da İbrahim Müteferrika, Osmanlıda İlk Matbaayı Kuran İbrahim Müteferrika, Çev. Hilmi Ortaç, Tarih ve Toplum, Kasım 2001, Cilt: 36, Sayı: 215, s.51-58.

Horváth, J. József, "İbrahim Müteferrika Magyarországon", Török Füzetek, VII. Évfolyam 1. szám, 2004, (<http://members.iif.hu/visontay/ponticulus/rovatok/limes/muteferrika.html>). adresindeki kısa URL:

İbrahim Müteferrika. <http://mteferrika.mtak.hu/>

İbrahim Müteferrika. <https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb14553846v>

İbrahim Müteferrika (1674-1745). <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNG>

İbrahim Müteferrika ve Risale-i İslamiyesi [Prof. Dr. Halil Necatioğlu'nun Aynı Adlı Kitabı Üzerine]. -- Ankara, 1993. İlim ve Sanat, 37. sayı, 73. Sayfa. [İSAM-MV]

İbrahim Müteferrika. <http://isamveri.org/pdfdkm/09/DKM091120.pdf> **
<http://isamveri.org/pdfdkm/09/DKM091120a.pdf>

adresindeki kısa URL:

İbrahim Müteferrika. İçinde: Meşhur adamlar. 773-774ss. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNI>

İbrahim Müteferrika: Milletlerin Düzeninde İlmi Usüller. Ed. Ö. Okutan (İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı, 1990). (Türk Klasikleri). [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

İbrahim Müteferrika: Usulü'l-hikem fi nizami'l-ümem. 1732. <http://hdl.handle.net/11543/2121>

İbrāhīm Müteferriqa (b. ~ 1670s; d. < 1747). <https://ottomanhistorians.uchicago.edu> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNJ>

İhsan [Sungu], "İlk Türk Matbaasına Dair Yeni Vesikalar", Hayat Mecmuası, III/73 (1928), s. 9-15; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

İhsan: İlk Türk Matbaasına Dair Yeni Vesikalar. Hayat Mecmuası, Ankara, (73), 19.04.1928, 409-415. [cdmb]

İhsanoğlu, Ekmeleddin : "Batı Bilimi ve Osmanlı Dünyası: Bir İnceleme Örneği Olarak Modern Astronomi'nin Osmanlı'ya Girişi (1660-1860)". Belleten, LVI/217 (1992), s. 741-747, 769, 773; [EA: İM mad.]

İhsanoğlu, Ekmeleddin - Hatice Aynur: Yazmadan Basmaya Geçiş: Osmanlı Basma Kitap Geleneğinin Doğuşu (1729-1848). Osmanlı Araştırmaları 22 (2015), 219-255ss.

İşli, Emin Nedret: Şevket Rado koleksiyonunda Müteferrika baskıları. P Dünya Sanatı Dergisi, (35), Güz 2004, 66-73ss.

Jeltyakov, A. D.: Türkiye'nin Sosyo-politik ve Kültürel Hayatında Basın (1729-1908 Yılları) (Moscow, 1972). [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Jorga, N. : Geschichte des Osmanischen Reiches, Gotha 1908, IV, 362; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/muteferrika-matbaasi>]

Kalaycıoğulları, İnan – Unat Yavuz : Kopernik Kuramı'nın Türkiye ye Girişinde Katip Çelebi'nin Cihannüma'sı ve İbrahim Müteferrika'nın Eklerinin Rolü. (19.06.2009 –20.06.2009) , Yayın Yeri:Uluslararası Kâtip Çelebi Sempozyumu. Uluslar arası, Tam metin bildiri. [https://akademik.yok.gov.tr/]

Kalaycıoğulları, İnan : İbrahim Müteferrika ve Cihânnümâ'ya Yaptığı Ekler / -- 2017, İzmir. Uluslararası Kâtip Çelebi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri = International Katip Çelebi Research Symposium Proceedings, 173-189. Sayfa. [İSAM-MV]

Kalaycıoğulları, İnan: İbrahim Müteferrika ve yeni astronomi. <http://dergipark.gov.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNL>

Kalaycıoğulları, İnan: Katip Çelebi'nin Cihancuma adlı eserine İbrahim Müteferrika'nın yaptığı ekler doğrultusunda çağdaş bilimlerin Türkiye'ye girişi Katip Çelebi's Cihancuma with the addition of İbrahim Muteferrika by means of that contemporary sciences have been introduced to Turkey. Yapıldığı Yer: ANKARA ÜNİVERSİTESİ. Danışman(lar): DOÇ. DR. HÜSEYİN GAZİ TOPDEMİR. Yüksek Lisans Türkçe Bilim ve Teknoloji , Felsefe. [https://akademik.yok.gov.tr/]. <http://acikarsiv.ankara.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNM>

Káldy-Nagy, Gyula: "Beginnings of the Arabic letter-printing in the Muslim world." İçinde: Gyula Káldy-Nagy (ed.): The Muslim East. Studies in honour of Julius Germanus. Budapest, Eötvös Loránd University, 1974, p. 201-211.

Kamuran, Solmaz (Röportaja katılan): Solmaz Kâmuran'dan İbrahim Müteferrika'nın esrarengiz hayatı. <https://egoistokur.com/kurkcuye-borclu-oldu/>

Kâmuran, Solmaz: Macar : tefrika-i Müteferrika : roman / Solmaz Kâmuran. -- İstanbul : İnkılap, 2010. 334 s. : hrt. ; 20 cm.

Kaplan, İsmail: Esad Coşan hazırlamıştı Risâle-i İslâmiyye'yi. 2.2.2013. <https://www.dunyabizim.com/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNN>

Karácson [, Imre]: "İbrâhîm Müteferrika." Tarih-i Osmânî Encümeni Mecmuası 3 (1326) [1910], p. 178-185.

Karácson [, Imre]: "Müteferrika İbrâhîm" (ed.: S. Kaçalın). Müteferrika, 4 (1994), p. 145-155.

Karaçun: İbrahim Müteferrika / -- İstanbul, 1326 [1910]. Türk Tarih Encümeni Mecmuası [TTEM]_[Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası] [TOEM], I. cilt, 3. sayı, 178-185. Sayfa. [İSAM-MV]

Karahasanoğlu, Selim : Osmanlı Matbaasının Başarısını/Başarısızlığını Yeniden Gözden Geçirmek ya da İbrahim Müteferrika'nın Terekesinin Tespitine Katkı / -- Cambridge, 2009. Journal of Turkish Studies =

Türklük Bilgisi Araştırmaları, XXXIII. cilt, 1. sayı [Cem Dilçin Armağanı I = Festschrift in Honor of Cem Dilçin I] , 319–328. Sayfa. [İSAM–MV]

Karal, Enver Ziya: Fransa, Mısır ve Osmanlı İmparatorluğu, İstanbul 1938, s. 52; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Karataş, Melek: İlk Osmanlı matbaasının serüveni. ESOĞÜ Haber, (119), Aralık 2010, 7.s. 1. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]

Katip Çelebi: Kitab-ı Cihannüma – The Book of Cihannuma. İstanbul: Boyut Yayın Grubu, 2014.

Katip Çelebi: Kitab-ı Cihannüma. “Bu doküman Kâtip Çelebi tarafından 1632’de yazılan ve İbrahim Müteferrika’nın eklemeleri ile Matbaa-ı Amire’de basılan Kitab-ı Cihannüma’nın orijinal sayfalarını içermekte olup, Boyut Yayın Grubu tarafından araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.”. <http://www.kitabicihannuma.com/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNO>

Keskioğlu, Osman: Türkiye’de Mat’baa tesisi ve Mushaf basımı. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 15, 1967, 121–139ss.

Kınık, Mustafa : İbrahim Müteferrika Ve Yayımladığı İlk Kitaplar [electronic resource] / İstanbul: Sanat Ve Dil Araştırmaları Enstitüsü, 2014. [18 s.]. [tk]

Kınık, Mustafa: İbrahim Müteferrika Ve Yayımladığı İlk Kitaplar. Kalemşi Geleneksel Türk Sanatları Dergisi Cilt 2 , Sayı 4 , Oca 2014 , Sayfalar 23 – 40 <http://www.kalemisidergisi.com/makale/pdf/1414370987.pdf> ** <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNQ>

Kınık, Mustafa: İlk Türk matbaasından günümüze baskı tekniklerinin Türk grafik tasarım eğitimine yansımaları / Reflections of printing techniques on Turkish graphics design education from the first printing house to present day. Danışman: PROF. DR. ADNAN TEPECİK / Yer Bilgisi: Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Eğitim Bilimleri Bölümü / Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı / Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı. Doktora / 2008 / 306 s.

Kırklaroğlu, Hakan: İbrahim Müteferrika'nın bilim tarihindeki önemi: matbaayla ilgili çalışmaları ile bilimle ilgili faaliyetlerinin incelenmesi / Hakan Kırklaroğlu. İstanbul: [y.y.] 20 y. Tez(Lisans) – İ.U. Edebiyat Fakültesi, Bilim Tarihi Bölümü. [tk]

Kitab-ı Cihannüma – Katip Çelebi / İbrahim Müteferrika. Çeviren: Füsün Savcı. <https://www.insanokur.org/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNS>

Koloğlu, Orhan: Basımevi ve basının gecikme sebepleri ve sonuçları. Gazeteciler Cemiyeti, 1987

Koloğlu, Orhan: Osmanlı Döneminde Basın Teknikleri ve Araçları. <http://suatgezgin.com/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2WQDo7K>

Korkmaz, Şerif : İbrahim Müteferrika ve İlk Türk Matbaası / -- Ankara, 1999. Dinî Araştırmalar, II. cilt, 5. sayı, 285–298. Sayfa. [İSAM–MV].

http://isamveri.org/pdfdrq/D01949/1999_5/1999_5_KORKMAZS.pdf **

<http://dergipark.ulakbim.gov.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNT>

Koyunoğlu, H. Hüsni : Kâtip Çelebi'nin Cihannümâ'sı ve bu kitaba İbrahim Müteferrika'nın yaptığı eklemeler = Kâtib Chalabi's Jihannümâ and the additions to this book by İbrahim Muteferrika / -- Diyarbakır, 2007. Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, IX. cilt, 2. sayı, 147-166. Sayfa. [İSAM-MV]. <http://isamveri.org/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2USZDZ3>

Krstić, Tijana: "Illuminated by the Light of Islam and the Glory of the Ottoman Sultanate: SelfNarratives of Conversion to Islam in the Age of Confessionalization." Comparative Studies in Society and History 51:1 (2009), 35-63. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Kun, T. Halasi: "İbrahim Müteferrika", İslâm Ansiklopedisi, V/2, 896-900, İstanbul 1993. [EA: İM mad.]

Kuneralp, Sinan: "Les débuts de l'imprimerie à Istanbul au XVIIIe siècle." In: P. Dumont (ed.): Turquie: livres d'hier, livres d'aujourd'hui. Strasbourg-Istanbul, Centre de recherche sur la civilisation ottomane et le domaine turc contemporain Université des Sciences Humaines - Éditions ISIS, 1992, p. 1-4.

Kuntay, Mithat Cemal: İbrahim Müteferrika. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNV>

Kurtoğlu, Ferid: "Türkiye'de matbaacılık nasıl başladığını gösteren bir vesika." Resimli Şark 42 (1934), 14-15.

Kut, Gönül: Matb'aa in Turkey. The Encyclopaedia of Islam, 6, 799-803ss.

Kut, Turgut: Dârüttibâa. <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>

Kut, Turgut: Matbaalar. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 6, 1994, 308- ss.

Lettres de Turquie (1730-39) et notices (1740) de César de Saussure, gentilhomme de la cour de s.a.s. le prince Francois Rákóczi II., concernant les dernières années, la mort, le testament et les mémoires de ce prince, communiqués en texte original français et en traduction hongroise avec une préface et des remarques historiques par Coloman de Thaly (Budapest, 1909), [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Literature. <http://mteferrika.mtak.hu/en/irodalom.htm>

Maden, Sait : "İbrahim Müteferrika İçin Bir Yeniden Değerlendirme Çalışması", Milliyet Sanat Dergisi. (1), 1980, 86-90.

Maden, Sait : "Başlangıcından bugüne Türk grafik sanatı." Müteferrika dönemi. Çevre. Mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi 2 (1979), p. 83-87; 3 (1979), p. 87-90; 4 (1979), p. 89-90.

Matbaa Osmanlı'ya ne zaman geldi? <https://ilimcephesi.com/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2GAYaHq>

Matbaada basılan ilk sözlük [Vankulu Lugatı] dijital ortamda. 19.6.2018.

<https://www.edebiyatvakti.com/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNW>

Medeniyet hamuru kağıt : ve bir eski dönem kağıthanemiz : Kağıthane-i Yalakabad : İbrahim Müteferrika kağıt müzesi / editör Aytekin Vural, Esra Nigar Irmak Yalova : Yalova Belediyesi, 2013 191 s. : res. ; 33 sm. [toplukatalog]

Mehmet Âkif, Jan-Jak-Ruso, İbrahim Müteferrika, Şarl Darwin / Hazırlayan :Ferit Ragıp Tuncor, Salâhattin Arıkan. -- İstanbul : Öğretmen Dergisi, [1952?] (İstanbul : Işıl Matbaası) 63s. : res. ; 17 cm. [MKTP]

Mermutlu, Bedri : Siyasi Coğrafya ve Müteferrika Matbaası / -- İstanbul, 2006. Sosyoloji ve Coğrafya, 547-562. Sayfa. [iSAM-MV]

Mermutlu, Bedri: The Politic meaning of Ottoman printing house : Osmanlı matbaasının politik anlamı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (15), 2008, 297-318.ss. Kaynakçası vardır. 1. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]. <http://dergipark.gov.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyNX>

Mikes, Kelemen : Osmanlı'da Bir Macar Konuk Prens Rakoczi ve Mikes'in Türkiye Mektupları (trc. Edit Tasnadi), İstanbul 1999, s. 207, 231; [EA: İM mad.]

Mistakidis, V. : Hükümet-i Osmaniye Tarafından İlk Tesis Olunan Matbaa ve Bunun Neşriyatı / . İstanbul: Ahmed İhsan ve Şürekâsi Matbaacılık Osmanlı Şirketi, 1911. 14 s. 1 pl.

Mordtmann, J.: "İbrahim Müteferrika." In: Encyclopaedia of Islam. Leiden, Brill – London, Luzac, 2. vol. 1927, p. 439; Enzyklopaedie des Islâm, Leiden-Leipzig, 2. vol, 1927, p. 467.

Muallim Cevdet, "Darüttıbaa" (Osman Ergin, Muallim Cevdet'in Hayatı, Eserleri ve Kütüphanesi içinde), İstanbul 1937, s. 44-56; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Mystakidis, B. A.: "Hükümet-i Osmaniye tarafından ilk tesis olunan matbaa ve bunun neşriyatı." In: Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası 5 (1326) [1910], p. 322-328; 7(1327) [1911], p. 451-456.

Mystakidis, B. E.: Osmanlı Hükümeti tarafından ilk kurulan matbaa ve bunun neşriyatı / sadeleştiren Malik Yılmaz. Türk Kütüphaneciliği, 15 (4), Aralık 2001, 436-442.ss. 1. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]

Mystakidis, B.A.: Osmanlı hükümeti tarafından kurulan ilk matbaa ve bunun neşriyatı. Sadeleştirilmiş metin: Malik Yılmaz. Türk Kütüphaneciliği, 15 (4), 2001, 436-442ss. https://www.researchgate.net/publication/27565931_Osmanli_Hukumeti_Tarafindan_Ilk_Kurulan_Matbaa_ve_Bunun_Nesriyatı ** <http://www.tk.org.tr/> adresindeki kısa URL: <https://www.kisa.link/LyO0>

Mystakidis: Hükümet-i Osmaniyye Tarafından İlk Te'sis Olunan Matbaa ve Bunun Neşriyatı. Türk Tarih Encümeni, İstanbul, (5), 00.11.1924, 277-282. [cdmb]

Namık Kemal. Pastör (Pasteur) . Bismark. İlk Türk Matbaası. Fransız İnkılabı. Mimar Sinan. Christophe Colomb / Ali Ekrem...[ve başkaları] İstanbul : Maarif Vekaleti, 1929-1930. 7 kitap (1 cilt halinde) : fotog. ; 20 cm. Maarif Vekaleti büyük adamlar serisi ; 2, 3, 5 Maarif Vekaleti çocukların tarih kitabı serisi ; 1, 2, 3, 4. [tk]

NEUMANN, Christoph K., “Buch-und Zeitungsdruck auf Türkisch, 18. bis 20.

Jahrhundert/Book and Newspaper Printing in Turkish, 18th-20th Centuries”, *Sprachen des Nahen Ostens und die Druckrevolution: Eine interkulturelle Begegnung. Middle Eastern Languages and the Print Revolution: A cross-cultural Encounter* (ed. E. Hanebutt-Benz, D. Glass, G. Roper, T. Smets), Westhofen 2002, s. 227-233.

Nuhođlu, Hidayet : Müteferrika Matbaası ve Bazı Mulâhazalar / -- Ankara, 1999. Osmanlı: Düşünce, VII. cilt, 221-229. Sayfa. [İSAM-MV]

Nuhođlu, Hidayet : Müteferrika Matbaası ve Bazı Mülâhazalar / -- İstanbul, 1995. İstanbul Armağanı: Lâle Devri, 4. cilt, 211-226. Sayfa. [İSAM-MV]

Nuhođlu, Hidayet : Osmanlı matbaacılığı / Türkler. – Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002. – 927-932.ss. Not: Makale 14. cilttedir. 1. İBRAHİM MÜTEFERRİKA. – 2. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]. <https://www.tarihtarih.com/?Syf=26&Syz=352514>

Nuhođlu, Hidayet Yavuz: Müteferrika matbaasının kurulması için verilen Fetva üzerine. İçinde: Türk Kütüphaneciler Derneği Basım ve Yayıncılığımızın 250. Yılı Bilimsel Toplantısı. 10-11 Aralık 1979, Ankara, Bildiriler. Ankara 1980. 119-126ss.

OMONT, Henri, “Documents sur l'i primerie à Constantinople au 18e siècle”, *Revue des Bibliothèques*, V (1895), s. 185-200, 228-236. Kısmı çevirisi: Edibe Birsen, “XVIII inci Yüzyılda İstanbul'da Matbaanın İlk Kuruluşu Üzerine Dokümanlar”, *Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni*, XI/1-2 (1962), 29-39.

_____, “Nouveaux documents sur l'imprimerie à Constantinople au XVIIIe siècle”, *Revue des Bibliothèques*, XXXVI (1926), 1-10.

Osmanlı hükümeti tarafından kurulan ilk matbaa ve bunun yayılması* / çev. Kerime Şahiner. Askeri Tarih Bülteni, 23 (45), Ağustos 1998, 131-138.ss. Kaynakçası vardır. 1. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]

Ö., E.: İbrahim Müteferrika / -- İstanbul, 1948. Bakırköy Halkevi Dergisi, 13. sayı, 7. Sayfa. [İSAM-MV]

Öymen, Edip Emil: Müteferrika'nın kitapları Sotheby's'de. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2Sd6lw1>

Özkul, Osman: 18. Yüzyılda Osmanlı matbaasının kuruluşunda Ulemanın rolü. . 243-260ss. <http://kutuphane.gumushane.edu.tr/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2MZSe7A>

Özsoy, Seda : İbrahim Müteferrika ve Matbaanın Osmanlı Devleti'ne Girişi / -- Ankara, 2014. Uluslararası Katılımlı Osmanlı Bilim ve Düşünce Tarihi Sempozyumu 08-10 Mayıs 2014 Bildiriler Kitabı, 272-280. Sayfa. [İSAM-MV]

Özsoy, Seda: İbrahim Müteferrika ve matbaanın Osmanlı Devleti'ne girişi. 272–280ss.

<http://kutuphane.gumushane.edu.tr/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2MZSe7A>

Pekak, Ayşe: İlk Matbaa ve... İbrahim Müteferrika. PTT Dergisi, Ankara, (76), 00.03.1989, 40–42. [cdmb]

Pulur, Hasan: İbrahim Müteferrika Kimdir? 11.4.1994. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL:

<https://bit.ly/2Wle5ot>

Reichmuth, Stefan: "Islamic reformist discourse in the Tulip period (1718–30): İbrahim Müteferrika and his arguments for printing." İçinde: A. Çaksu (ed.): International congress on learning and education in the Ottoman world. İstanbul, 12–15 April 1999. İstanbul, IRCICA, 2001, p 149–161.

Rohnström, John : "The Turkish Incunabula in the Royal Library Stockholm", Turcica et Orientalia, I (1988), s. 121–138; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

RUMPF-DORNER, Solveigh, "Die Anfänge des Buchdrucks in der Türkei Die Druckere "Dar-i tiba'a-yi amira" des İbrahim Müteferrika", *Biblos*, XLIII/1-2 (1994), 33-39.

Saban, Suhayl: İbrahim Mutafarrika wa-guhuduhu fi insa' al-matba'a al-'Arabiyya wa-matbu'atihi= İbrahim mutafarika ve cuhud-i fi inşau'l- matbatu'l- arabiyeti ve metbuati / Suhayl Saban; 'Abbas Salih Taskandi a al-Riyad: Maktabat al-Malik Fahd al-Wataniyya, 1995. 861 s.: res.; 23 cm. [tk]

Sabev, Orlin : Kâtip Çelebi ve İbrahim Müteferrika / -- 2017, İzmir. Uluslararası Kâtip Çelebi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri = International Katip Çelebi Research Symposium Proceedings, 151–172. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2GePLFO>

Sabev, Orlin (Orhan Salih): İbrahim Müteferrika ve Tekirdağ'da İkâmet Eden Macar Mültecileri (1720–1740) / -- İstanbul, 2016. Rodosto'dan Süleymanpaşa'ya Tekirdağ: Uluslararası Tekirdağ Tarihi Sempozyumu Bildirileri 26–27 Mart 2015, Namık Kemal Üniversitesi, 411–428. Sayfa. [İSAM–MV]

Sabev, Orlin (Orhan Salih): Lâle Devri, İbrahim Müteferrika ve Osmanlı Türk Matbaacılığının İlk Adımları / -- Ankara, 2018. Doğu Batı: Düşünce Dergisi, XXI. cilt, 85. sayı [Metafor ve Gerçeklik Arasında Lâle Devri 1718–2018] , 77–96. Sayfa. [İSAM–MV]

Sabev, Orlin (Orhan Salih): Portrait and Self-Portrait: İbrahim Müteferrika's Mind Games / -- İstanbul, 2014. Osmanlı Araştırmaları = The Journal of Ottoman Studies, 44. sayı [Living Empire: Ottoman Identities in Transition, 1700–1850] , 99–121. Sayfa. [İSAM–MV]

Sabev, Orlin : European Printers in Istanbul during Haydn's Era (1732–1809): İbrahim Müteferrika and Others. – In: Michael Hüttler and Hans Ernst Weidinger (ed.): Ottoman Empire and European Theatre Vol. II – The Time of Joseph Haydn. From Sultan Mahmud I to Mahmud II (r. 1730–1839), Wien: Hollitzer, 2014 (Ottomania 3), 197–207.

Sabev, Orlin : İbrahim Müteferrika ya da ilk Osmanlı matbaa serüveni, 1726–1746 : yeniden değerlendirme / Orlin Sabev (Orhan Salih). İstanbul : Yeditepe, 2006. 470 p. : 21 cm. İnceleme–Araştırma ; 30. "Bu kitap, Orlin Sabev'in 2004'te Bulgarca olarak basılan Prvoto osmansko ptesestvie v sveta na pecatnata kniga (1726–1746) : nov pogled (Sofya: Avangard Prima Yaynevi) eserinin gözden

geçirilip, bazı ilaveler ile müellifi tarafından yapılan Türkçe çevirisidir". [tk] . <http://catdir.loc.gov/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2Wle9od>

Sabev, Orlin : İki Örnek Işığında Osmanlı Matbaacılarının Maddi Durumu (İbrahim Müteferrika ve Seyyid Mustafa Esad Efendi) / İçinde: : İkinci İktisat Tarihi Kongresi Bildirileri – 2 (Elazığ, 24–25 Haziran 2010), eds. Mustafa Öztürk, Ahmet Aksın, Elazığ: T.C. Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, 2013, 701–755. <https://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2WJIUct>

Sabev, Orlin: "Formation of Ottoman Print Culture (1726–1746): Some General Remarks." New Europe College. Regional Program 2003–2004, 2004–2005. Ed. Irina Vainovski–Mihai (Bucharest, 2007), 293–333. <https://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2tczMzw>

Sabev, Orlin: "The First Ottoman Turkish Printing Enterprise: Success or Failure (A Reassessment)." Ottoman Tulips, Ottoman Coffee. Leisure and Lifestyle in the Eighteenth Century. Ed. Dana Sajdi (London–New York, 2007), 63–89. <https://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2UNLA6L>

Sabev, Orlin: Bibliography. İçinde: İbrâhîm Müteferrika (b. ~ 1670s; d. < 1747). <https://ottomanhistorians.uchicago.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2BoqNQ1>

Sabev, Orlin: İbrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni (1726– 1746). Yeniden Değerlendirme (İstanbul, 2006). [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Sabev, Orlin: İbrahim Müteferrika. – In: The Encyclopedia of Islam Three, eds. Kate Fleet and others, Leiden–Boston: Brill, v. 5, 2016, 147–149.

Sabev, Orlin: İbrahim Müteferrika. – İçinde: İbrahim Müteferrika Kağıt Müzesi. Medeniyet Hamuru; Kağıt ve Bir Eski Dönem Kağıthanemiz. Kağıthane–i Yalakabad, eds. Aytekin Vural, Esra Nigar İrmak, Yalova: Yalova Belediyesi, 2013, 79–80.

Sabev, Orlin: İlk Osmanlı Türk Matbaası: Başarı mı Başarısızlık mı? – İçinde: Osmanlı Laleleri, Osmanlı Kahvehaneleri. Onsekizinci Yüzyılda Hayat Tarzı ve Boş Vakit Eğlenceleri, ed. Dana Sajdi, çev. Aylin Onacak, İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları, 2014, 89–121.

Sabev, Orlin: Prvoto Osmansko ptšestvie v sveta na pečatnata kniga (1726–1746) : nov pogled. Sofiya Avangard. Prima 2004. 405 s. 20 cm. İngilizce özet (394–399 ss.) ve Türkçe özet (400–405 ss.) var. Bibliyografya var (366–393 ss.). Matbaacılık _ Osmanlı İmparatorluğu, 1726–1746. İbrahim Müteferrika _ Matbaa _ Osmanlı İmparatorluğu. Türk matbaacılık tarihi. [tk]

Sabev, Orlin: Rich Men, Poor Men: Ottoman Printers and Booksellers Making Fortune or Seeking Survival (Eighteenth–nineteenth Centuries). <https://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2DhtKSN>

Sabev, Orlin: The First Ottoman Turkish Printing Enterprise: Success or Failure (A Reassessment). – İçinde: Ottoman Tulips, Ottoman Coffee. Leisure and Lifestyle in the Eighteenth century, ed. Dana Sajdi. London–New York: I. B. Tauris & Co, 2007, 63–89.

Sabev, Orlin: Waiting for Müteferrika: Glimpses of Ottoman Print Culture (Boston: Academic Studies Press, 2018), xxiv+143 pages, 3 illustrations including. <https://networks.h-net.org/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2SfztCQ>

Sabev, Orlin: Орлин Съев, Първото османско пътешествие в света на печатната книга (1726–1746). Нов поглед [First Ottoman Journey in the World of Printed Books (1726–46). A Reassessment] (Sofia, 2004). [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Sabih İzzet: Türk matbaacılığının 200inci yıl dönümü. 7.2.1929. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2TD1W1Y>

Safa, Mihrişah: Müteferrika Sotheby's'de. 6.6.1993. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2DW110s>

Sağlam, Serdar: Osmanlı'da matbaanın resmi tarihine dair. Türk Yurdu, 19–20 (148–149), Aralık 1999–Ocak 2000, 97–104.ss. 1. İBRAHİM MÜTEFERRIKA. – 2. MATBAACILIK, OSMANLI. [dagmdm]

Sapan, Süheyl: İbrâhim Müteferrika ve cühuduhu fî inşai'l-matbaati'l-Arabiyye ve matbuatuhu. / Süheyl Sapan ; müracaa Abbas Salih Taşkendi. -- Riyad : Mektebetü'l-Melik Fahd el-Vataniyye, 1995/1416 . 168 s. ; 24 cm. -- (el-Silsiletiüs-saniye ; 23). [isamk]

Sarıcaoğlu, Fikret – Coşkun Yılmaz: Müteferrika : Basmacı İbrahim Efendi ve Müteferrika Matbaası = Basmacı İbrahim Efendi and the Müteferrika Press / 3. baskı; İngilizceye çeviri/translation into English: Jane Louise Kandur ; fotoğraf/photographer: İsmail Küçük, Suphi Darıcalı. İstanbul: Esen Ofset, 2012 397 s. 43 cm. <http://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2RLNi74>

Sarıcaoğlu, Fikret – Coşkun Yılmaz: Müteferrika : Basmacı İbrahim Efendi ve Müteferrika matbaası = Müteferrika Basmacı İbrahim Efendi And The Müteferrika Press / ; fotoğ. İsmail Küçük, Suphi Darıcalı 2. bs. İstanbul: Esen Ofset, 2009 397 s. : res. ; 42 cm. [tk]

Sarıcaoğlu, Fikret – Coşkun Yılmaz: Müteferrika: Basmacı İbrahim Efendi ve Müteferrika Matbaası = Basmacı İbrahim Efendi and the Müteferrika press. / Fikret Sarıcaoğlu, Coşkun Yılmaz ; çev. Jean Loise Kandur. -- [y.y., t.y.] (İstanbul : Esen Ofset, 2008). 397 s. : res., hrt., belge ; 42 cm. [isamk]

Sarıcaoğlu, Fikret : “Harita”. TDV İslam Ansiklopedisi, XVI, 215; [EA: İM mad.]

Sarıcaoğlu, Fikret : Cihânnümâ ve Ebûbekir b. Behrâm ed-Dımeşkî İbrahim Müteferrika / -- İstanbul, 1991. Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan, 121–142. Sayfa. [İSAM–MV]

Schmidt, Szonja (2009): “İbrahim Müteferrika szerepe a 18. Századi oszmán reformokban. Er–Risâletü'l–Müsemâ bi–Vesîletü't–Tibâ'a– A nyomda szükségessége”, Magyar Könyvszemle, 125.évf. 2.szám. 220–228

Serezli, Esad: İbrahim Müteferrika. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2RloigN>

Simonffy, Aladar V.: İbrahim Mütferrika : bahnbrecher des buchdrucks in der Türkei. / Budapest [Budapeşte] : Dr. Vagna Und Bokor, 1944. 60 s. : fot. ; 14 cm. [isamk].
<http://muteferrika.mtak.hu/en/irod05.htm>

Simonffy, Aladar V.: İbrahim Mütferrika : Türkiye’de matbaacılığının banisi / Aladar V Simonffy ; çev. Faruk Yener. Ankara: Başbakanlık Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü, 1945. 32 s. Başbakanlık Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü Yayınlarından ; 14 . [tk]

Skiliter, Susan A. : An undated fragment of Berat concerning the appointment of a Mütferrika – Odlomak iz Berata naimenovanju Mütferrika / III Symposium international d'etudes pre-Ottomanes et Ottomanes, Sarajevo, le 18–22 septembre 1978. [Revue de Philologie Orientale, vol:30 , Sarajevo 1980. L'Institut Oriental A Sarajevo] [III Medunarodni Simpozijum Za Predosmanske I Osmanske Studije, Sarajevo, 18–22 septembra 1978, Prilozi Za Orijentalnu Filologiju, vol:30, Sarajevo 1980. Orientalni Institut U Sarajevu], 389–395. Sayfa. [ISAM–MV]

Soyal, İsmail: Fransız İhtilâli ve Türk Fransız Diplomasi Münasebetleri 1789–1802, Ankara 1964, s. 71 ; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Sungu, İhsan: “İlk Türk matbaasına dair yeni vesikalar.” Hayat 73 (1928), p. 9–15.

Sümbül, Sinan: Osmanlı’da Matbaa Meselesine Yeni Bir Bakış: Risâle–İ Fevâid–İ Basma Adlı Yazma Eser Bağlamında Osmanlı Devleti’nde Matbaacılık Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi, Sayı/Number: 10, Sayfa/Pages: 23–37, İstanbul, Kış/Winter 2018. <http://dergipark.gov.tr/> üzerindeki kısa URL: <https://bit.ly/2I38pBW>

Szabó–Pap Lóránt: “İbrahim Mütferrika.” Élet és Tudomány 1973:3, p. 129–132.

Szonja, Schmidt: “İbrahim Mütferrika szerepe a 18. századi oszmán reformokban. Er–risâletü’l–müsemâ bi–vesîletü’t–tibâ’a – A nyomda szükségessége.” Magyar Könyvszemle 125 (2009), p. 220–228.

SZYLIOWICZ, J. S., “Functional Perspectives on Technology: The Case of the Printing Press in the Ottoman Empire”, *Archivum Ottomanicum*, XI (1988), 249–259.

Szyłowicz, J. S.: “Functional perspectives on technology: the case of the printing press in the Ottoman Empire.” *Archivum Ottomanicum* 9, 1986 (1988), p. 249–259.

Şapolyo, Enver Behnan: İbrahim Mütferrika. İller ve Belediyeler Dergisi, Ankara, (184), 00.02.1961, 32–33. [cymb]

Şen, Adil: İbrahim Mütferrika ve usulü’l–hikem fi nizami’l–ümem. / Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 1995. 192 s. Yayın; no.184.İlmi Eserler; 40. [tk]. <http://www.academia.edu/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2TCqw2W>

Tanpınar, A. Hamdi : XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi (İstanbul 1956), İstanbul 1985, s. 45–47; [EA: İM mad.]

Taş, Ogün Nuri – Füsün Paydak: Matbaanın alınmasının Osmanlı zihniyet dünyasına etkisi. Tarih Çevresi, (8), Ocak-Şubat 1994, 56-60.ss. 1. MATBAACILIK, TÜRKİYE. – 2. DÜŞÜNCE TARİHİ, OSMANLI. [dagmdm]

Temir, Rana : İlk Türk Matbaasının Kurucusu İbrahim Müteferrika Üzerine Yeni Bilgiler / -- Ankara, 1990. Türk Kültürü, XXVIII. cilt, 321. sayı, 43-47. Sayfa. [İSAM-MV]

Tezcan, Baki : İbrâhîm Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye / -- İstanbul, 2014. Kitaplara Vakfedilen Bir Ömre Tuhfe: İsmail E. Erünsal'a Armağan: Tarih, I. cilt, 515-556. Sayfa. [İSAM-MV]

The Beginnings of Printing in the Near and Middle East: Jews, Christians and Muslims (ed. Universitât Bamberg, Lehrstuhl für Türkische Sprache, Geschichte und Kultur), Wiesbaden 2001.

The Republic of Letters and the Levant / ed. by Alastair Hamilton, Maurits H. van den Boogert, Bart Westerweel. Leiden ; Boston : Brill, 2005. ix, 301 s. : 24 cm.

Timur, Taner : "Matbaa, Aydınlanma ve Diplomasi: Said Mehmed Efendi", Toplumsal Tarih, sy. 128 (2004), s. 54-61. [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/muteferrika-matbaasi>]

Toderini, Giambatista: İbrahim Müteferrika matbaası ve Türk matbaacılığı / eseri Fransızcasından çeviren Rikkat Kunt ; kitabı yayına hazırlayan Şevket Rado. İstanbul : Yayın Matbaacılık Ticaret, 1990. 173 s. : [toplukatalog]

Tonta, Yaşar A. : "Ahmed Rasim'in İbrahim Müteferrika ve Matbaacılık Üzerine Yazdıklarının İncelenmesi", Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi dergisi, Cilt 3, Ankara, 1985, Sayfa 153-167. <https://arastirmax.com/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2RMc9aP>

Topdemir, Hüseyin Gazi : İbrahim Müteferrika ve Türk matbaacılığı / Ankara : Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2002. xi, 86 s. : ill. ; 23 cm. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları ; Yayınlar Dairesi Başkanlığı kültür eserleri dizisi ; 2817. 351. [tk]. <https://media.turuz.com/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2RM3hSj>

Topdemir, Hüseyin Gazi: Kültür dünyamızda çığır açtı: İbrahim Müteferrika. <http://www.gulceedebediyat.net/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2tcAEEi>

Tökin, Füzûzan Hüsrev : İbrahim Müteferrika /Ankara, 1943. Gerçek Yolu, 1. cilt, 1. sayı, 20-21, 28. Sayfa. [İSAM-MV]

Tökin, Füzûzan Hüsrev: İbrahim Müteferrika. Gerçek Yolu, Ankara, (1), 00.02.1943, 20-21, 28. [cdmb]

Tuncor, Ferit Ragıp: Türkiye'de İlk Baskı İşleri ve Matbaacılığı. Mesleki ve Teknik Öğretim, Ankara, (184), 00.06.1968, 45-48. [cdmb]

Tuncor, Ferit Ragıp: Türkiye'de İlk Baskı İşleri ve Matbaacılığı. Mesleki ve Teknik Öğretim, Ankara, (185), 00.07.1968, 36-41. [cdmb]

Tura, Vefik: Bizde Matbaacılık Nasıl Kuruldu? Ülkü, Ankara, (37), 00.01.1950, 32-33. [cdmb]

Türk matbaacılığının müessisi: Müteferrika İbrahim Efendi. Medeniyet ve insaniyete hizmet edenler: 41. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2WMys3L>

TÜRKAY, Cevdet, “İbrahim Müteferrika'dan Sonra Matbaayı İdare Edenler”, *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Dün / Bugün / Yarın*, sayı 57 (Ekim 2001), s. 57-60.

Unan, Fahri: “Taşköprülü-zâde'nin Kaleminden XVI. Yüzyılın “İlim” ve “Âlim” Anlayışı.” *Osmanlı Araştırmaları* 17 (1997), 149–264. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Unat, Faik R.: “Ahmed III Devrine Ait bir İslâhat Takriri.” *Tarih Vesikaları* 1 (1941), 107–121. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Unutulan ve düşlenen Galata. *Cumhuriyet*, 24.2.1994. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2MSk5q4>

Usta, Ahmet : İbrahim Müteferrika'nın Risale-i İslâmiyye İsimli Eserinin Tanıtımı /. -- Samsun, 1992. *Türkiye 1. Dinler Tarihi Araştırmaları Sempozyumu*, (24–25 Eylül 1992), 149–158. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://isamveri.org/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2MYSzHF>

Usta, Ahmet: İbrahim Müteferrika'nın Risale-i İslamiyesi: Eserin dinler tarihi açısından tetkik tahlil ve günümüz Türkçesine çevirisi. Yapıldığı Yer: ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ. Danışman(lar): PROF. DR. EKREM SARIKÇIOĞLU. Doktora Türkçe Din. [<https://akademik.yok.gov.tr/>]

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı: *Osmanlı Tarihi*, IV/1, s. 132, 159–162, 328–329; IV/2, s. 124, 314, 469–470, 513–519, 536, 611–613; [EA: İM mad.]

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı: *Osmanlı Tarihi*, IV/2, s. 513–522; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/daruttibaa>]

Üçsu, Kaan: İbrahim Müteferrika's map of Black Sea and its copies in Bibliothèque National de France. (09.07.2017 –14.07.2017) , Yayın Yeri:The 27th International Conference on the History of Cartography. Uluslararası Özet bildiri. [<https://akademik.yok.gov.tr/>]

Üçsu, Kaan: İbrahim Müteferrika'nın Haritacılık Çalışmalarına Bir Bakış. (22.12.2017 –23.12.2017) , Yayın Yeri:Sahn-ı Semân'dan Darülfunûn'a Osmanlı'da İlim ve Fikir Dünyası. Uluslararası Özet bildiri. [<https://akademik.yok.gov.tr/>]

Ünsal, Coşkun: İbrahim Müteferrika, *Usûlü'l-hikem fî nizâmi'l-ümem* (İnceleme–metin) İbrahim Müteferrika, *Usûlü'l-hikem fî nizâmi'l-ümem* (Analysis–text). (2018). , Yapıldığı Yer: MARMARA ÜNİVERSİTESİ. Danışman(lar): DOÇ. DR. UĞUR DEMİR. Yüksek Lisans Türkçe Tarih. [<https://akademik.yok.gov.tr/>]

Ünver, A.Süheyl: İbrahim Müteferrika'nın Bilimsel Yönü ile Yayınlarındaki Özellikler. İçinde: *Türk Kütüphaneciler Derneği Basım ve Yayıncılığımızın 250. Yılı Bilimsel Toplantısı*. 10–11 Aralık 1979, Ankara, Bildiriler. Ankara 1980. 1–7ss. <http://earsiv.sehir.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2RlZHgE>

van den Boogert, H. : İbrahim Müteferrika's Printing House in Istanbul, Maurits. İçinde: The Republic of Letters and the Levant / ed. by Alastair Hamilton, Maurits H. van den Boogert, Bart Westerweel. Leiden ; Boston : Brill, 2005. ix, 301 s. : 24 cm.

Varınlıoğlu, Güngör : Latince Bir Belge/ İbrahim Müteferrika'nın Bastığı Eserlerin Latince Kataloğu / -- Ankara, 1976 / 1977. Anadolu (Anatolia), 20. sayı, 245–259. Sayfa. [İSAM–MV]

Watson, William J.: "İbrâhîm Müteferrika and Turkish incunabula." Journal of the American Oriental Society 88 (1968), p. 435–441.

Wurm, H. : "Entstehung und Aufhebung des osmanischen Generalkonsulat zu Wien, 1726–1732", Mitteilungen des österreichischen Staatsarchives, XLII, Wien 1992, s. 152–187; [Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/muteferrika-matbaasi>]

Yaman, Bahattin – Keziban Gündüz: İbrahim Müteferrika Matbaası'nda Basılan Eserlerin Kitap Sanatları Açısından İncelenmesi. Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 9/10 Fall 2014, p. 1141–1155. <http://www.turkishstudies.net> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2DWBxXr>

Yazıcı, Mustafa. Türkiye'de Matbaanın Kuruluşu ile İlk Basılan Kitap Karınca, Ankara, (637), 00.01.1990, 39–40. [cdmb]

Yazmadan basmaya : Müteferrika, Mühendishane, Üsküdar / hazırlayan Turgut Kut, Fatma Türe. İstanbul : Yapı Kredi Kültür Merkezi, 1996. 148 s.: fotoğ.: hrt.; 30 cm. "Bu katalog Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi'nde açılan Yazmadan basmaya : Müteferrika, Mühendishane ve Üsküdar Sergisi nedeniyle basılmıştır." [tk]

Yediyıldız, Mustafa Asım. İbrahim Müteferrika (1670–1674/1745) Vakıflar Dergisi, Ankara, (22), 00.00.1991, 441–447. [cdmb]. <http://acikerisim.fsm.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2Sj5qmo>

Yener, Cemal. Bizde İlk Matbaa. Yeni Türk, İstanbul, (96), 00.12.1940, 427–428. [cdmb]

Yıldız, Aytaç: Müteferrika ve Osmanlı Matbaası [kitap incelemesi]. 119–124ss. <http://dergiler.ankara.edu.tr> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2RM4fhp>

Yıldız, Muharrem : İbrahim Müteferrika'nın Beşairü'n–Nübüvve'ye Dair Tespit ve Görüşleri / -- Konya, 2012. Türk–İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, VII. cilt, 14. sayı, 79–100. Sayfa. [İSAM–MV]. <http://isamveri.org/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2WTyE16>

Yılmaz, Bülent: [Kitap incelemesi]. İbrahim Müteferrika ya da İlk Osmanlı Matbaa Serüveni (1726–1746) Yeniden Değerlendirme. Bilgi Dünyası, Cilt 7, Sayı 2 (2006). <http://bd.org.tr/> adresindeki kısa URL: <https://bit.ly/2Bspv6F>

Yılmaz, Coşkun: "Hezarfen bir şahsiyet: İbrahim Müteferrika ve siyaset felsefesi." İçinde: İstanbul Armağanı, 4. Lâle devri. İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı, 2000, 259–333.

Yılmaz, Coşkun: "İbrahim Müteferrika." Toplum ve Düşünce 2003:6, p. 24–30.

Zarcone, Thierry. *Mystiques, Philosophes et Franc-Maçons en Islam: Rıza Tevfik, penseur ottoman (1868-1949), du soufisme à la confrérie* (Paris, 1993), 187-96. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Zarcone, Thierry. *Secret et sociétés secrètes en Islam: Turquie, Iran et Asie centrale XIXe -XXe siècles. Franc-Maçonnerie, Carboneria et confréries soufies* (Milano, 2002), 7-8. [Kaynak: <https://www.kisa.link/LyDD>]

Zeyl (İbrahim Müteferrika Makalesine). -- İstanbul, 1326 [1910]. *Türk Tarih Encümeni Mecmuası* [TTEM]_[Tarih-i Osmani Encümeni Mecmuası] [TOEM], I. cilt, 3. sayı, 186-189. Sayfa. [İSAM-MV]

-----.

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:mD0zBPk6tJcJ:doc.songwriterscircle.co.uk/34807096/stambuler-buchwesen-im-18-jahrhundert.html+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=tr>